Tadqiqot uz

ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР

МАВЗУСИДАГИ КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ

2020

- » Ҳуқуқий тадқиқотлар
- » Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
- » Тарих саҳифаларидаги изланишлар
- » Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
- » Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
- » Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
- » Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар
- » Маданият ва санъат соҳаларини ривожланиши
- » Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
- » Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
- » Физика-математика фанлари ютуқлари
- » Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
- » Кимё фанлари ютуқлари
- » Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
- » Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
- » Геология-минерология соҳасидаги инновациялар

doi Crossref

№17
30 июнь

conferences.uz

"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР" МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 17-КЎП ТАРМОҚЛИ ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ
9 -ҚИСМ

МАТЕРИАЛЫ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ 17-МЕЖДИСЦИПЛИНАРНОЙ ДИСТАНЦИОННОЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИИ НА ТЕМУ "НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ"
ЧАСТЬ- 9

MATERIALS OF THE REPUBLICAN 17-MULTIDISCIPLINARY ONLINE DISTANCE CONFERENCE ON "SCIENTIFIC AND PRACTICAL RESEARCH IN UZBEKISTAN"
PART- 9

ТОШКЕНТ-2020

УУК 001 (062)
КБК 72я43

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" [Тошкент; 2020]

"Ўзбекистонда илмий-амалий тадқиқотлар" мавзусидаги республика 17-кўп тармоқли илмий масофавий онлайн конференция материаллари тўплами, 30 июнь 2020 йил. - Тошкент: Tadqiqot, 2020. - 139 б.

Ушбу Республика-илмий онлайн конференция 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишлари бўйича Ҳаракатлар стратегиясида кўзда тутилган вазифа - илмий изланиш ютуқларини амалиётга жорий этиш йўли билан фан соҳаларини ривожлантиришга бағишланган.

Ушбу Республика илмий конференцияси таълим соҳасида меҳнат қилиб келаётган профессор - ўқитувчи ва талаба-ўқувчилар томонидан тайёрланган илмий тезислар киритилган бўлиб, унда таълим тизимида илғор замонавий ютуқлар, натижалар, муаммолар, ечимини кутаётган вазифалар ва илм-фан тараққиётининг истиқболдаги режалари таҳлил қилинган конференцияси.

Маъсул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович, ю.ф.д., доцент.

1.Ҳуқуқий тадқиқотлар йўналиши
Профессор в.б.,ю.ф.н. Юсувалиева Рахима (Жахон иқтисодиёти ва дипломатия университети)

2.Фалсафа ва ҳаёт соҳасидаги қарашлар
Доцент Норматова Дилдора Эсоналиевна(Фарғона давлат университети)

3.Тарих саҳифаларидаги изланишлар
Исмаилов Ҳусанбой Маҳаммадқосим ўғли (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Таълим сифатини назорат қилиш давлат инспекцияси)

4.Социология ва политологиянинг жамиятимизда тутган ўрни
Доцент Уринбоев Хошимжон Бунатович (Наманган мухандислик-қурилиш институти)

5.Давлат бошқаруви
PhD Шакирова Шохида Юсуповна (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги "Оила" илмий-амалий тадқиқот маркази)

6.Журналистика
Тошбоева Барнохон Одилжоновна(Андижон давлат университети)

7.Филология фанларини ривожлантириш йўлидаги тадқиқотлар
Самигова Умида Хамидуллаевна (Тошкент вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

8.Адабиёт
PhD Абдумажидова Дилдора Рахматуллаевна (Тошкент Молия институти)

9.Иқтисодиётда инновацияларнинг тутган ўрни
Phd Вохидова Мехри Хасанова (Тошкент давлат шарқшунослик институти)

10.Педагогика ва психология соҳаларидаги инновациялар
Турсунназарова Эльвира Тахировна (Навоий вилоят халқ таълими ходимларини қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш ҳудудий маркази)

11.Жисмоний тарбия ва спорт
Усмонова Дилфузахон Иброхимовна (Жисмоний тарбия ва спорт университети)

12.Маданият ва санъат соҳаларини ривожланиши
Тоштемиров Отабек Абидович (Фарғона политехника институти)

13.Архитектура ва дизайн йўналиши ривожланиши
Бобохонов Олтибой Рахмонович (Сурхандарё вилояти техника филиали)

14.Тасвирий санъат ва дизайн
Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

15.Мусиқа ва ҳаёт
Доцент Чариев Турсун Хуваевич (Ўзбекистон давлат консерваторияси)

16.Техника ва технология соҳасидаги инновациялар
Доцент Нормирзаев Абдуқаюм Раҳимбердиевич (Наманган мухандислик-қурилиш институти)

17.Физика-математика фанлари ютуқлари
Доцент Сохадалиев Абдурашид Мамадалиевич (Наманган мухандислик-технология институти)

18.Биомедицина ва амалиёт соҳасидаги илмий изланишлар
Т.ф.д., доцент Маматова Нодира Мухтаровна (Тошкент давлат стоматология институти)

19.Фармацевтика
Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

20.Ветеринария
Жалилов Фазлиддин Содиқович, фарм.ф.н., доцент, Тошкент фармацевтика институти, Дори воситаларини стандартлаштириш ва сифат менежменти кафедраси мудири

21.Кимё фанлари ютуқлари
Рахмонова Доно Қаххоровна (Навоий вилояти табиий фанлар методисти)

22.Биология ва экология соҳасидаги инновациялар
Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

23.Агропроцессинг ривожланиш йўналишлари
Доцент Сувонов Боймурод Ўралович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

24.Геология-минерология соҳасидаги инновациялар
Phd доцент Қаххоров Ўктам Абдурахимович (Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш мухандислари институти)

25.География
Йўлдошев Лазиз Толибович (Бухоро давлат университети)

Тўпламга киритилган тезислардаги маълумотларнинг хаққонийлиги ва иқтибосларнинг тўғрилигига муаллифлар масъулдир.

© Муаллифлар жамоаси
© Tadqiqot.uz

PageMaker\Верстка\Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: http://www.tadqiqot.uz/; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: http://www.tadqiqot.uz/; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

ИҚТИСОДИЁТДА ИННОВАЦИЯЛАРНИНГ ТУТГАН ЎРНИ

1. Iskandarov Haytboy Xasanboy o‘g‘li, Umarov Suxrob Rustamovich
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTORLARGA YARATILGAN IMTIYZOLAR VA HUQUQIY ASOSLARI 10
2. Азимов Саидумар Саидович
КАМЕРАЛ СОЛИҚ ТЕКШИРУВИ ҲАМДА УНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИЛИШИДА ТАШҚИ МАНБА МАЪЛУМОТЛАРИНИНГ ЗАРУРЛИГИ 12
3. Ёкубов Тахиржан Ганиевич
РОЛЬ ФИНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТА НА ПУТИ УСИЛЕНИЯ ИНВЕСТИЦИЙ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ. 15
4. Саттаров Холмўмин Каримович
ИНВЕСТИЦИОН ЛОЙИҲАЛАР САМАРАДОРЛИГИНИ БАҲОЛАШ, РИСКЛИЛИК ДАРАЖАСИНИ АНИҚЛАШ УСУЛЛАРИ 18
5. Alisher Khoshimjon’s son Muydinov
ROLE OF INNOVATIONS IN ECONOMY–IN THE EXAMPLE OF UZBEKISTAN 20
6. Норов Акмал Рузимаматович, Мусурмонов Жалолиддин Раҳмат ўғли
ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ ТОМОНИДАН ИПОТЕКАЛИ КРЕДИТЛАШ АМАЛИЁТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ 22
7. Норов Акмал Рузимаматович, Мусурмонов Жалолиддин Раҳмат ўғли
ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАРГА АЖРАТИЛАДИГАН ИПОТЕКА КРЕДИТИНИНГ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЙЎЛЛАРИ 25
8. Иминов Тўхтасин Нурмаматович
СУҒОРИЛАДИГАН ЕРЛАРДА ИРРИГАЦИЯ ХИЗМАТЛАРИ ВА МЕЛИОРАТИВ ТАДБИРЛАРНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ 28
9. Сайфутдинова Нигина Фурқатовна
ЎЗБЕКИСТОННИНГ ЖАҲОН МИҚЁСИДАГИ ИННОВАЦИОН САНОАТ ТАРМОҒИГА ЎТИШ ЙЎЛЛАРИ 32
10. Саримсақов Дониёр Хамидович
РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ШАРОИТИДА ИҚТИСОДИЙ ТИЗИМЛАРНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШ ОМИЛЛАРИ 34
11. Шамсутдинов Хусан Шербутаевич
ЯПОНИЯ СИФАТНИ БОШҚАРИШ ТАЖРИБАСИНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ 37
12. Hamrokulov Mirabbos Ortiqovich
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAKLLANISHIGA INSON KAPITALINING TA’SIRI 38
13. Kholmirzaeva Makhliyo
THE ESSENCE OF INVESTMENT AND THE IMPORTANCE OF FOREIGN CAPITAL 40
14. Nosirov Nodirbek Doniyor o‘g‘li
PANDEMIYA SHAROITIDA TADBIRKORLIKNI QO‘LLAB-QUVVATLASH VA RAG’BATLANTIRISH 42
15. Talipova Dilfuza Nabiyevna, Toshboltayeva Yulduz Abduqodir qizi
RAQAMLI IQTISODIYOTDA INNOVATSION USULLARNING QO‘LLANILISHI 44

16. Xalikchayeva Sadoqat Ilxomjonovna
O‘ZBEKISTON PANDEMIYA SHAROITIDA TADBIRKORLARNI QO‘LLAB-QUVVATLASH CHORALARI HAMDA SOLIQ IMTIYOZLARI..........45
17. Xojiyeva Iroda Zokirjon qizi
IT TEXNOLOGIYALARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI 48
18. Ачилов Аброр Ниятқобилович
ЎЗБЕКИСТОНДА АҲОЛИ ТАДБИРКОРЛИГИНИ ОШИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ..........50
19. Камбарова Шахнозахон Мирвахитовна
ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТНИ ТАДБИРКОРЛИК СОХАСИДА ТАДБИҚ ҚИЛИНИШИ..........52
20. Маматкулова Нодира Махкамовна
РАҚАМЛИ МАРКЕТИНГ АФЗАЛЛИКЛАРИ 55
21. М.М.Нигматов
ЎЗБЕКИСТОНДА ПЕНСИЯ ЖАМҒАРМАСИНИ РИВОЖЛАНГАН МАМЛАКАТЛАР ЗАМОНАВИЙ ПЕНСИЯ ТИЗИМЛАРИ ТАЖРИБАСИ АСОСИДА ИСЛОҲ ҚИЛИШ 56
22. Ҳуррият Худойқулова Бердиевна
КЎП ОМИЛЛИ РЕГРЕССИОН ТАҲЛИЛ УСУЛИДАН ҲУДУДЛАРНИНГ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНИШИНИ БАҲОЛАШДА ФОЙДАЛАНИШ..........58
23. Шамсутдинов Хусан Шербутаевич
СИФАТНИ БОШҚАРИШНИНГ АҚШ ТАЖРИБАСИ..........60
24. Шеннаев Хўжаёр Мусурманович
ЎЗБЕКИСТОНДА ҲАЁТ СУҒУРТАСИ ВА УНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАСАЛАЛАРИ..........61
25. О.Ю.Эсаналиев, А.Р.Оқбоев
ТИКУВ-ТРИКОТАЖ КОРХОНАЛАРИ БРЕНДИНГ СТРАТЕГИЯСИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШ МЕТОДОЛОГИЯСИ 65
26. Хабибулло Мирзааҳмедов Абдуқахор ўғли
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСИ АХБОРОТНОМАЛАРИДА ПЕНСИЯ ТАМИНОТИ ОИД МАЪЛУМОТЛАР 68
27. Талапова Наргиза
КИЧИК БИЗНЕС СУБЪЕКТЛАРИДА ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТНИ РИВОЖЛАНТИРИШ 70
28. Юнусова Соҳиба Абдулмамидовна
РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ОБЪЕКТИВ ЗАРУРИЯТИ..........72
29. Matkarimov Davronbek Matyakubovich, Jumaniyozov Nodirbek Odilbekovich
IQTISODIY TA’LIM JARAYONIDA YouTube IMKONIYATLARIDAN FOYDALANISH 74
30. Хамидова Зарифа Урол қизи
БЮДЖЕТ ТАШКИЛОТЛАРИДА ИЧКИ АУДИТ ХИЗМАТИ ФАОЛИЯТИДА РИСКЛАРНИ БОШҚАРИШ 76
31. Шуҳратбек Камолов
НОТИЖОРАТ ТАШКИЛОТЛАРИНИ БОШҚАРИШДА МЕҲНАТ РЕСУРСЛАРИДАН САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ: ВОЛОНТЁРЛИК ФАОЛИЯТИ..........78
32. Бобоқулов Джамшид Носирович
ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИДА РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ 81

33. Maxmudov Dostonbek Soyibjon o‘g‘li
MAHSULOT SIFATINI BOSHQARISH JARAYONLARI VA ULARNI TUZILISH XUSUSIYATLARI 83
34. Xasanov Shermamat Rahmatullayevich, Karimova Latofat Sadullayevna
RAQAMLI IQTISODIYOT INNOVATSION RIVOJLANISH OMILI SIFATIDA....................84
35. Қурязов Сарвар Баҳтиёрович
МИЛЛИЙ ИКТИСОДИЁТНИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНТИРИШ ЖАРАЁНЛАРИНИ БАНК ТОМОНИДАН МОЛИЯЛАШТИРИШ ВА БАНКЛАРДА ТРАНСФОРМАЦИЯ МУАММОЛАРИ 86
36. Содиқова Феруза Раҳимовна
ИШСИЗЛИК ТУРЛАРИНИНГ ВУЖУДГА КЕЛИШ САБАБЛАРИ ВА УЛАРНИ БАРТАРАФ ЭТИШ МАСАЛАЛАРИ....................89
37. Усманов Шахбоз Бобиржонович
ОБОСНОВАНИЕ СТРАТЕГИЧЕСКОЙ ПРИОРИТЕТНОСТИ ОТРАСЛЕЙ В СТРУКТУРЕ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА 92
38. Хакимов А.С.
ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ АУДИТОРСКОЙ ПРОВЕРКИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ В УСЛОВИЯХ КОРОНАВИРУСНОЙ ПАНДЕМИИ........96
39. Aminova Mukaddas
SCIENTIFIC AND PRACTICAL RESEARCH IN UZBEKISTAN SCIENTIFIC AND PRACTICAL RESEARCH IN UZBEKISTAN TODAY AND THEIR EFFECTIVE ORGNIZATION 99
40. Muhammadiyev Husniddin
IMPACT OF FISCAL POLICY ON AGGREGATE DEMAND AND GDP....................101
41. Jumaniyazova Sharifa Rashidovna
TURIZMNING INNOVATSION RIVOJLANISH DARAJASIGA TA’SIR QILUVCHI OMILLAR 103
42. Kuldasheva Zebo
THE AFFECTING FACTORSON CONSUMERS’ ONLINE SHOPPING BEHAVIOR: THE CASE OF UZBEKISTAN....................105
43. Маматкулов Мироджон Шукурович
КОММУНАЛ ХИЗМАТ КЎРСАТУВЧИ БОШҚАРУВЧИ ТАШКИЛОТЛАРНИНГ ХАРАЖАТЛАРИ БОШҚАРУВ ҲИСОБИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ....................111
44. Muhammadiyev Husniddin
BYUDJET-SOLIQ SIYOSATINING BARQAROR IQTISODIY O‘SISHGA TA’SIRI 117
45. Muminov Feruz
THE ROLE OF FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN THE INNOVATIVE DEVELOPMENT OF NATIONAL ECONOMY....................119
46. Nabijonov Otabek Ganiyevich, Jalilov Arslon Xoshimovich
TADBIRKORLARNING INNOVATSION SALOHIYATI VA DAVLATNING INNOVATSION STRATEGIK FUNKSIYASI 121
47. Raimova Durdona Durdibay qizi
INVESTITSIYA LOYIHALARNI BAHOLASHDA TAHLIL JIHATLARI....................123
48. Обидов Хаким Мирғози ўғли
ИҚТИСОДИЙ ИНТЕГРАЦИЯНИНГЗАМОНАВИЙ МОДЕЛЛАРИ 125
49. Файзуллаева Сарвиноз Холмуратовна, Холмирзаев Шавкатжон Илхомжон ўғли
КЎЧМАС МУЛК ОБЪЕКТЛАРИНИ БАҲОЛАШДА ИҚТИСОДИЙ ЖИҲАТДАН ҲУДУДИЙ ОМИЛЛАР КЎРСАТКИЧЛАРИНИНГ ТАЪСИРИ 128

КОММУНАЛ ХИЗМАТ КЎРСАТУВЧИ БОШҚАРУВЧИ ТАШКИЛОТЛАРНИНГ ХАРАЖАТЛАРИ БОШҚАРУВ ҲИСОБИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

Маматкулов Муроджон Шукурович
и.ф.н., доцент,мустақил тадқиқотчиТИҚХММИ
zebo0608@mail.ru, +998946001732

Аннотация: мақолада кўп квартирали уйларга коммунал хизмат кўрсатувчи бошқарувчи ташкилотларда бошқарув ҳисобини самарали ташкил этиш ва уларнинг коммунал хизмат кўрсатиш харажатлари бошқарув ҳисоби ҳамда амалдаги бошқарув ҳисоби счётлари режасига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш, бошқарувчи ташкилотларнинг молиявий-хўжалик фаолиятига баҳо бериш юзасидан тизимли таҳлил ўтказиш услубини қўллашга оид илмий таклиф ва амалий тавсиялар ёритиб берилган.

Калит сўзлар: бошқарув ҳисоби, коммунал хизмат кўрсатувчи бошқарувчи ташкилот, бошқарувчи ташкилотларда бошқарув ҳисобини ташкил этиш, бошқарувчи ташкилотларнинг асосий ишлаб чиқариш харажатлари.

Кўп квартирали уйларни бошқарувчи ташкилот томонидан хизматларни тақдим этишда воситачилик эвазига мулкдорларга (ижарачиларга) тўловларни ҳисоблаш иш бажарувчидан уй-жой-коммунал хизматлари тўлови учун хужжатлар тақдим қилингандан кейин, ўша хужжатларда кўрсатилган суммада амалга оширилади.

Кўп квартирали уйларда мулкдорлар ва уларнинг бинолари ижарачиларига бошқарувчи ташкилот томонидан коммунал хизматлар тақдим этиш мақсадида кўп квартирали жойларнинг мулкдорлари умумий мулки таркибига кирувчи жиҳозлардан фойдаланиш билан бирга сарфлаш учун ресурс билан таъминловчи корхоналар ўртасида сотиб олиш шартномасини тузиш ва уни тегишли равишда бажариш орқали таъминланиши зарур. Бошқарувчи ташкилот УЖМШдан фарқли ўлароқ ўз ҳисобидан ресурслар сотиб олади ва унга қўшимча равишда жойларнинг умумий мулкидан ҳам фойдаланиш орқали коммунал хизматларни амалга оширади.

Бошқарувчи ташкилот кўп квартирали уйларга коммунал хизматлар кўрсатиш учун тўловлар ҳажмини ҳисоб-китоб қилишда сотиб олинган ресурсларнинг қиймати ва ҳажми етказиб берилган ресурснинг қиймати ва ҳажмига мос келмаслиги ҳолатлари ҳам юз бериши мумкин.Бундай ҳолларда, бухгалтерия ҳисоби счётларида акс эттирилиши зарур бўлган фарқлар юзага келади. Бу фарқларни ҳисобга олиш усуллари бевосита кўп квартирали уйларнинг мулкдорлари ва бошқарувчи ташкилот ўртасида тузилган бошқариш шартномаси шартларига боғлиқ бўлади.

Бугунги кунда сотиб олинган ва сарфланган ресурсларнинг ҳоҳ ижобий, ҳоҳ салбий фарқларнинг қиймати ва ҳажмини тақсимлашнинг ягона усули ишлаб чиқилмаган. Бошқарувчи ташкилотлар одатда, юзага келаётган фарқларни кўп квартирали уйларни бошқариш бўйича асосий фаолиятдан олинган даромадга киритиб юборишади ва шу туфайли молиявий натижани нотўғри шаклантиришади.

Уй-жой-коммунал хизматлар учун ҳисобланган тўловларнинг барча суммасини даромад (тушум) сифатида ҳисоблаш усулидан фойдаланишда бошқарувчи ташкилотлар сотиб олинган коммунал ресурслар қийматини бухгалтерия ҳисобида миқдорий ҳисобни қўлламаган ҳолда 2000-“Асосий ишлаб чиқариш” счётида ҳисобга олинади.

Тадқиқотимиз давомида Ўзбекистон Республикаси уй-жой коммунал хизмат кўрсатиш вазирлигининг кўп квартирали уйларга хизматлар кўрсатиш билан боғлиқ бўлган меъёрий хужжатлари ўрганилди. Ва шу нарса аён бўлдики, вазирлик томонидан уй-жой коммунал хўжалиги ва кўп квартирали уйларни бошқарувчилар учун умумий бухгалтерия ҳисоби, хусусан бошқарув ҳисобини самарали олиб бориш ҳамда меъёрий хужжатлар ва йўриқномалар, шунингдек Низомлар чиқарилмаган.

Ушбу камчиликни бартараф этиш мақсадда, бошқарувчи ташкилотларда бошқарув

ҳисобини юритиш бўйича қуйидаги махсус счётларни амалиётга киритиш лозим деб ҳисоблаймиз.

Кўп квартирали уйларни бошқарувчи ташкилотлар томонидан бошқаришда харажатларни ҳисобга олиш мақсадида 2000-"Асосий ишлаб чиқариш" счёти таркибида қуйидаги бошқарув ҳисоби счётларини юритиб боришни тавсия этамиз:

1) 2010-"Жойларнинг мулкдорларига ишлар бажариш ва хизматлар кўрсатиш харажатлари", уларнинг таркиби:

- 20101-"Жойларнинг мулкдорларига электр энергияси, иссиқ сув ва иссиқлик, ичимлик суви ва газ таъминоти қурилмаларини сақлаш, жорий таъмирлаш харажатлари";
- 20102-"Жойларнинг мулкдорларига электр энергияси, иссиқ сув ва иссиқлик, ичимлик суви ва газ таъминоти қурилмаларини сақлаш, капитал таъмирлаш харажатлари";
- 20103-"Жойларнинг мулкдорларига канализация хизмати (чиқиндини олиб чиқиб кетиш) харажатлари";
- 90314-"Жойларнинг мулкдорларига кўп квартирали уйларнинг тутуш ҳудудларини тозалаш, ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштиришдан даромад";
- 20105-"Жойларнинг мулкдорларига лифт ва уларни сақлаш хизматлари харажатлари";
- 20106-"Жойларнинг мулкдорларига уйларга тутуш ҳудудлар, уйларнинг атрофи, уйларнинг ертўлалари ва уйларнинг ичини жорий таъмирлаш харажатлари";
- 20107-"Жойларнинг мулкдорларига уйларга тутуш ҳудудлар, уйларнинг атрофи, уйларнинг ертўлалари ва уйларнинг ичини капитал таъмирлаш харажатлари";
- 20108-"Жойларнинг мулкдорларига уйларнинг ичида, ертўлаларида ва томида жойлашган электр энергия, ичимлик суви, иссиқ сув ва иссиқлик ва газ таъминоти, канализация, коммуникация ва бошқа тармоқ қурилмалари ва ускуна ҳамда уларга бириктирилган қувурларни жорий ва капитал таъмирлаш ёки монтаж қилиш харажатлари".

2) 2020-"Нотурар жойларнинг мулкдорларига ишлар бажариш ва хизматлар кўрсатиш харажатлари", уларнинг таркиби:

- 20201-"Нотурар жойларнинг мулкдорларига электр энергияси, иссиқ сув ва иссиқлик, ичимлик суви ва газ таъминоти қурилмаларини сақлаш, жорий таъмирлаш харажатлари";
- 20202-"Нотурар жойларнинг мулкдорларига электр энергияси, иссиқ сув ва иссиқлик, ичимлик суви ва газ таъминоти қурилмаларини сақлаш, капитал таъмирлаш харажатлари";
- 20203-"Нотурар жойларнинг мулкдорларига канализация хизмати (чиқиндини олиб чиқиб кетиш) харажатлари";
- 20204-"Нотурар жойларнинг мулкдорларига кўп квартирали уйларнинг тутуш ҳудудларини тозалаш, ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш харажатлари";
- 20205-"Нотурар жойларнинг мулкдорларига лифт ва уларни сақлаш хизматлари харажатлари";
- 20206-"Нотурар жойларга тутуш ҳудудлар, уйларнинг атрофи, уйларнинг ертўлалари ва уйларнинг ичини жорий таъмирлаш харажатлари";
- 20207-"Нотурар жойларга тутуш ҳудудлар, уйларнинг атрофи, уйларнинг ертўлалари ва уйларнинг ичини капитал таъмирлаш харажатлари;
- 20208-"Нотурар жойларнинг мулкдорларига уйларнинг ичида, ертўлаларида ва томида жойлашган электр энергия, ичимлик суви, иссиқ сув ва иссиқлик ва газ таъминоти, канализация, коммуникация ва бошқа тармоқ қурилмалари ва ускуна ҳамда уларга бириктирилган қувурларни жорий ва капитал таъмирлаш ёки монтаж қилиш харажатлари.

3) 2030-"Жойларнинг мулкдорларига хонадон ичида ишлар бажариш ва хизматлар кўрсатишдан асосий фаолият даромадлари", уларнинг таркиби:

- 20301-"Хонадон ичини таъмирлаш ва тиклаш хизматлари харажатлари;
- 20302-"Хонадон ичидаги электр энергия, ичимлик суви, иссиқ сув ва иссиқлик ва газ таъминоти, канализация, коммуникация ва бошқа тармоқ қурилма ва ускуналари, уларга бириктирилган қувурларни алмаштириш ва таъмирлаш харажатлари";
- 20303-"Хонадон ичида авария ҳолатларини бартараф этиш харажатлари;
- 20304-"Хонадон ичини дезинфекция ва дератизация қилиш харажатлари.

4) 2040-“Нотурар жойларнинг мулкдорларига жойнинг ичида ишлар бажариш ва хизматлар кўрсатиш харажатлари”, уларнинг таркиби:

- 20401-“Нотурар жойларнинг мулкдорларига жойнинг ичини таъмирлаш ва тиклаш хизматлари харажатлари”;
- 20402-“Нотурар жойларнинг мулкдорларига жойнинг ичидаги электр энергия, ичимлик суви, иссиқ сув ва иссиқлик ва газ таъминоти, канализация, коммуникация ва бошқа тармоқ қурилма ва ускуналари, уларга бириктирилган қувурларни алмаштириш ва таъмирлаш харажатлари”;
- 20403-“Нотурар жойларнинг мулкдорларига жойнинг ичидаги авария ҳолатларини бартараф этиш харажатлари”;
- 20404-“Нотурар жойларнинг мулкдорларига жойнинг ичини дезинфекция ва дератизация қилиш харажатлари”.

5) 2050-“Жойларнинг мулкдорларига қўшимча ишлар бажариш ва хизматлар кўрсатиш харажатлари”, уларнинг таркиби:

- 20501-“Кўп квартирали уйлари атрофи ерости сувларини чиқариб ташлаш (дренаж хизматлари) харажатлари”;
- 20502-“Уйларга тутуш ҳудудлар, уйларнинг атрофи, уйларнинг ертўлалари ва уйларнинг ичини дезинфекция ва дератизация қилиш харажатлари”;
- 20503-“Қўриқлаш ва автотураргоҳ хизматлари харажатлари”;
- 20504-“Қурилиш моллари ва таъмирлаш эҳтиёт қисмлари савдоси ва бошқалар харажатлари”.

6) 2060-“Жойларнинг мулкдорларига қурилиш-монтаж ишларни бажариш харажатлари”, уларнинг таркиби:

- 20601-“Уйларнинг атрофи ва туташ худудлари ҳамда уйларнинг ичида мавжуд бўлмаган янги қурилмаларни қуриш харажатлари (лифт, видео кузатув, электрон эшик, замонавий ёритгич қурилмалари)”;
- 20602-“Уйларга тутуш ҳудудларда болалар спорт майдончалари, ирригация тармоқлари, йўлаклар ва йўлакчалар, девор ва тўсиқлар, соябонлар ва дам олиш жойлари ва бошқа қурилмалар қуриш харажатлари”.

7) 2070-“Жойларнинг мулкдорларига транспорт хизматлари харажатлари”, уларнинг таркиби:

- 20701-“Жойларнинг мулкдорларига қурилиш молларини ташиш харажатлари”;
- 20702-“Жойларнинг мулкдорларига эҳтиёт қисмларини ташиш харажатлари”.

8) 2090-“Ишлар бажариш ва хизматлар кўрсатишнинг бошқа харажатлари”, унинг таркибига юқоридаги таркибга мос келмайдиган бошқа харажатларни киритишимиз мумкин.

Кўп квартирали уйларни бошқарувчи ташкилот томонидан бошқаришда бошқарув ҳисобини юритиш мақсадларида харажатларнинг аналитик ҳисобини 2000-“Асосий ишлаб чиқариш” счёти бўйича, даромадларни эса, 9030-“ Ишлар бажариш ва хизматлар кўрсатишдан даромадлар” счёти бўйича даромадлар ва харажатлар сметаларини шакллантириш учун бирламчи ҳисоб хужжатларини қайта кўриб чиқиш (уларга ишлов бериш) вақтини қисқартириш мақсадида шакллллантирилган ҳисоб ва ҳисоботларнинг тўлиқлиги, шаффофлиги, аниқлиги ва ишончлилигига тўлиқ эришиш зарур.

Бошқарувчи ташкилотлар томонидан тақдим этилаётган хизматлар қаторига буюртмалар бўйича ва истемолчилар маблағлари ҳисобидан амалга оширилаётган қўшимча ишлар ва хизматларни киритиш ҳам мақсадга мувофиқдир.

Кўп квартирали уйларда ижарачилар ва жойларнинг мулкдорлари уй-жойларни таъмирланиши бўйича ўз маблағлари ҳисобидан тўланувчи қўшимча ишлар ва хизматларни якка тартибдаги буюртма қилиши ҳуқуқини таъминлаши зарур. Бундай ҳизматлар учун алоҳида шартномалар тузилгандагина бошқарувчи ташкилотлар истеъмолчиларга кўп квартирали уйларни сақланиши ва таъмирланиши бўйича қўшимча хизматлар кўрсатиш ҳуқуқини тақдим этишга мажбур бўладилар.

Бошқарувчи ташкилотнинг мулкдорлар умумий мулкидан фойдаланиш орқали даромад-

лар ва харажатларнинг пайдо бўлиши мулкдорлар томонидан бошқарувчи ташкилотларга ўз мулкини учинчи шахсларга ижарага бериш ҳуқуқи билан ўтказилганда ёки бошқарувчи ташкилотга умумий мулкни учинчи шахсларга фойдаланиши учун бериш вақтида мукофот сифатида тақдим этиш ҳуқуқи берилганда юзага келади.

1-жадвалда тадқиқот объекти сифатида танлаб олинган бошқарувчи ташкилотларининг молиявий-хўжалик фаолияти кўрсаткичлари таҳлили келтирилган.

Таҳлилларимизга кўра, тадқиқот объекти бўлиб ҳисобланган бошқарувчи ташкилотлардан “Grand-Greate silk road service” МЧЖ ва “Uchtepa Farovon” МЧЖ бошқарувчи ташкилотларнинг ҳуқуқий мақоми бошқарувчи ташкилот деб номлансада, уларнинг молиявий-хўжалик фаолиятини олиб бориши тартиби УЖМШлардан умуман фарқ қилмайди.

Тошкент шаҳар, Юнусобод туманида жойлашган кўп квартирали уйларга коммунал хизмат кўрсатувчи “Mumtoz servis” МЧЖ бошқарувчи ташкилотида ушбу муаммо мавжуд эмас, лекин “Mumtoz servis” МЧЖ бошқарувчи ташкилоти ташкил этилишида унга бириктирилган УЖМШлар фаолиятини қонуний тугатиб, уларнинг барча дебиторлик ва кредиторлик қарздорликларини ўз зиммасига олганлиги натижасида унинг жорий йилда молиявий-хўжалик фаолияти ижобий кўринишда эмас.

Шундай қилиб, бошқарувчи ташкилотнинг фаолиятини аниқлаш бухгалтерия ҳисобининг бутун тизими, шунингдек синтетик ва аналитик ҳисоб тизимлари юритилишига таъсир этади ва бошқарув ҳисобининг счётларида коммунал хизматларни акс эттириш ички фойдаланувчилар учун асосий маълумотларни шакллантириш жараёнида муҳим ахамият касб этади.

1-жадвал

Бошқарувчи ташкилотларининг молиявий-хўжалик фаолияти таҳлили[1] (2019 йил бўйича)

№	Ширкат номи	Таркибдаги ширкатлар сони	Бошқариладигануйлар сони	Бошқарув компаниясининг моддий техника базаси		Йиғилишрежалаштирилганмажбурийбадал суммаси		Бугунгикундаҳақиқатдайиғилганжами мажбурийбадалсуммаси (млн. сўм)	Уй-жоймулкдорларинингмажбурийбадал бўйичажамиқарздорлиги (млн. сўм)	Компаниянингўзининг дебитор қарздорлиги (млн. сўм)	Компаниянингўзининг кредитор қарздорлиги (млн. сўм)	Банк кредитиданқарздорлик (млн. сўм)	Иш ҳақиданқарздорлик (млн. сўм)	Коммуналтўловлардандқарзимлн. сўм)	Бошқаташкилотвакорхоналардан қарздорликмлн. сўм)	Бошқақарзлармлн. сўм)	Жамикредиторликқарздорликмлн. сўм)	Жамидебиторликқарздорлик (млн. сўм)	Режанибажарилиши (% да)	Дебиторликқарздорликнингнеча йилдақопланиши (йилда)	Кредитор қарздор-ликниқопланиши (йилда)	Балл	Фаолиятига берилган баҳо
				мавжуд (млн. сўм)	мавжудэмасмлн. сўм)	биройда (млн. сўм)	бирйилда (млн. сўм)																
	1	2	3	4		5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
	“Mumtoz servis” МЧЖ	-	78	1 000	-	232,3	2 788,0	1 788,0	1 000,0	-	1 648,0	12 000,0	130,7	-	-	-	13 778,7	1 000,0	64,1	0,6	7,7	**5**	**Қони-қарсиз**
	“Uchtepa Farovon” МЧЖ	20	54	203,1	-	183,0	2 196,5	1 897,3	299,3	37,2	-	4 498,0	30,7	23,5	37,5	33,0	4 622,7	336,4	86,4	0,2	2,4	**8**	**Қони-қарли**
	“Grand-Greate silk road service”МЧЖ	4	7	10,9	-	24,2	290,6	242,2	48,4	-	-	500,0	-	-	-	-	500,0	48,4	83,3	0,2	2,1	**8**	**Қони-қарли**

[1] Бошқарувчи ташкилотларнинг 2020 йил 1-январ ҳолатига молиявий ҳисоботлар кўрсаткичлари асосида муаллиф томонидан тузилган

Таклиф этилган услубиётимиз бошқарувчи ташкилотлар томонидан коммунал хизматлар учун тўлов ҳажмини ҳисоб турлари, объектлари ва бошқа унсурлари бўйича тўлиқ ва тўғри ҳисобланиши устидан назоратни ташкил этишига имконият яратади. Ушбу услубиёт бошқарувчи ташкилот хизматларининг турлари бўйича молиявий натижаларнинг ишончлилигини, бошқарув ҳисобини юритиш мақсадларида тузилган ҳисоботларнинг тўлиқлиги ва шаффофлигини, кўп квартирали уйларнинг мулкдорлари учун аниқ ҳисоботларни шакллантириш ва унга сарфланадиган вақтни қисқаришини таъминлайди.

Хулоса шуки, бошқарувчи ташкилотларда синтетик ва аналитик ҳисобларнинг аниқлиги раҳбарлар, менежерлар ва ахборотнинг ички фойдаланувчилари учун бошқарув ҳисоботларини шакллантириш учун асос вазифасини ўтайди.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикаси Уй-жой Кодекси. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 05.04.2019 й., 03/19/533/2885-сон.

2. Вахрушина М.А. Бухгалтерский управленческий учет: учебник для вузов. 3-е изд., доп. и пер. – М.: Омега-Л, 2004. – 576 с.

3. Друри К. В ведение в управленческий и производственный учет: пер. с англ. под ред. С.А.Табалиной. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1997. – 560 с.

4. Карпова Т.П. Управленческий учет: учебник для вузов. 2-е изд., перер. И доп. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. – 351 с.

5. Кондраков Н.П., Иванова М.А. Бухгалтерский управленческий учет: учеб. пос. для вузов. – М.: Инфра-М, 2003. - 368 с

6. Лаптева О.В. Работа службы заказчика с населением.//Журнал руководителя и главного бухгалтера ЖКХ. -2004. №2 ч. I. - С. 15-21.

7. ПалийВ.Ф.Организацияуправленческогоучета.–М.:Бера-тор-Пресс,2003.–224с.

8. Управленческий учет: Учебное пособие. Под ред. А.Д.Шеремета. -2-е изд., и спр. – М.: ИД ФБК-ПРЕСС, 2002. – 512 с.

9. www.lex.uz/docs/4586282

tizimini soddalashtirish siyosatini davom ettirish, soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish va tegishli rag`batlantiruvchi choralarni amalga oshirish, ilg`or xalqaro tajribada qo'llaniladigan instrumentlardan foydalangan holda pul-kredit siyosatini yanada takomillashtirish, shuningdek valyutani tartibga solishda zamonaviy bozor mexanizmlarini bosqichma-bosqich joriy etish, milliy valyutaning barqarorligini ta'minlash, bank tizimini isloh qilishni chuqurlashtirish va barqarorligini ta'minlash, banklarning kapitalashuv darajasi va depozit bazasini oshirish, ularning moliyaviy barqarorligi va ishonchliligini mustahkamlash, istiqbolli investistiya loyihalari hamda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlarini kreditlashni yanada kengaytirish, sug`urta, lizing va boshqa moliyaviy xizmatlarning xajmini ularning yangi turlarini joriy qilish va sifatini oshirish hisobiga kengaytirish, shuningdek kapitalni jalb qilish hamda korxona, moliyaviy institutlar va aholining erkin resurslarini joylashtirishdagi muqobil manba sifatida fond bozorini rivojlantirish;

xalqaro iqtisodiy hamkorlikni yanada rivojlantirish, jumladan, etakchi xalqaro va xorijiy moliyaviy institutlar bilan aloqalarni kengaytirish, puxta o'ylangan tashqi qarzlar siyosatini amalga oshirishni davom ettirish, jalb qilingan xorijiy investistiya va kreditlardan samarali foydalanish.

Iqtisodiyotning barqaror rivojlanishida ishlab chiqaruvchilar va xizmat ko'rsatuvchilarga eksport-import shartnomalari asosida xalqaro valyuta hisob-kitoblarni tez va ishonchli amalga oshirish iqtisodiy jarayonlarni uzluksizligini ta'minlash uchun dunyoning tovar va xom-ashyo yetkazib beruvchi davlatlarining banklari bilan xalqaro valyutalarda SWIFT tizimi orqali amalga oshiriladigan banklararo to'lovlarni to'g'ridan to'g'ri amalga oshirish banklarning NOSTRO va VOSTRO vakillik hisobvaraqlarini ochish va logistik amaliyotlarini uzviy amalga oshirishga bog'liqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori 3620-sonli 23.03.2018 yildagi "Bank xizmatlari ommabopligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar" to'g'risidagi qarori.
2. K.N.Navro'zova, N.G'. Karimov, U.D.Ortiqov Banklarda buxgalteriya hisobi 2016 y.
3. https://cbu.uz/oz/credit-organizations/banks/atm/

TADQIQOT.UZ
ТОМОНИДАН ТАШКИЛ ЭТИЛГАН

"ЎЗБЕКИСТОНДА ИЛМИЙ-АМАЛИЙ ТАДҚИҚОТЛАР" МАВЗУСИДАГИ РЕСПУБЛИКА 17-КЎП ТАРМОҚЛИ ИЛМИЙ МАСОФАВИЙ ОНЛАЙН КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛЛАРИ

(9-қисм)

Маъсул муҳаррир: Файзиев Шохруд Фармонович
Мусаҳҳиҳ: Файзиев Фаррух Фармонович
Саҳифаловчи: Шахрам Файзиев

Эълон қилиш муддати: 30.06.2020

Контакт редакций научных журналов. tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot, город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: http://www.tadqiqot.uz/; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: http://www.tadqiqot.uz/; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000